

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

Broj: 06-41-2-83-6/23/MH
Sarajevo, 13. 4. 2023. godine

Bosna i Hercegovina
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Sekretarijat

26-04-2023			
01.02	37-	982	23

PREDMET: Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu, dostavlja se-

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 7. sjednici održanoj 30. 3. 2023. godine razmotrilo i usvojilo Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2021. godinu.

Zaključkom Vijeća ministara sa iste sjednice zaduženo je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH da najmanje jednom godišnje informira Parlamentarnu skupštinu BiH o napretku u predmetnoj problematici.

U skladu sa gore navedenim, u prilogu akta dostavljamo vam Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u BiH za 2021. godinu, pripremljen na jezicima i pismima u službenoj upotrebi u BiH.

S poštovanjem,

Prilog:

- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu na bosanskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu na srpskom jeziku,
- Izvještaj o zbrinjavanju izbjeglica i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u Bosni i Hercegovini za 2021. godinu na hrvatskom jeziku.

Dostavljeno:
1x naslovu
1x a/a

MINISTAR
dr. Sevlid Hurić

ИЗВЈЕШТАЈ
О ЗБРИЊАВАЊУ ИЗБЈЕГЛИЦА И СТРАНАЦА ПОД СУПСИДИЈАРНОМ ЗАШТИТОМ
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА 2021. ГОДИНУ

новембар, 2022. године

**Сажетак Извјештаја о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом
у Босни и Херцеговини за 2021. годину**

У складу са Законом о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 и 83/17), Министарство за људска права и избјеглице БиХ (у даљем тексту: Министарство) надлежно је за бригу о правима и питањима избјеглица и особа под супсидијарном заштитом у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: БиХ) након утврђивања њиховог статуса.

У складу са Законом о азилу („Службени гласник БиХ“, бр. 11/16 и 16/16), Министарство је надлежно за осигурање приступа правима избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ (информисање о правима, смјештај, рад, образовање, здравствену заштиту, социјалну помоћ и помоћ при укључивању у бх. друштво).

Министарство осигурава избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом право на смјештај у Избјегличко-прихватном центру „Салаковац“ у Мостару. Почетком 2021. године, Центар су напустили последњи корисници са признатим статусом избјеглице у БиХ.

Током 2021. године избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ остваривали су приступ праву на здравствено осигурање и здравствену заштиту у складу с Правилником о начину остваривања здравственог осигурања особама којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 16/17). Ово право финансира се из буџета Министарства и за 2021. годину је за ове намјене издвојено 71.999 КМ.

Правилником о начину остваривања права на социјалну помоћ особама којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 43/17) утврђено је да ове особе остварују права из социјалне заштите, права из заштите породице с дјецом/дјечије заштите и другу материјалну помоћ. Министарство је у 2021. години за осигурање права из социјалне заштите утрошило новчана средства у износу од 89,592 КМ и то на име ограничене финансијске помоћи, сталне новчане помоћи, једнократне помоћи, дјечијег додатка и смјештаја у установе социјалне заштите.

Правилником о начину остваривања права на образовање особа којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 42/17) прописан је начин на који избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ остварују право на предшколско, основно, средње и високо образовање. Сва дјеца укључена су у образовни систем у БиХ, и то у предшколски одгој и образовање, те у основно, средње и високо образовање. Дјеца су, такође, укључена и у продужене боравке, играоничке групе, секције, курсеве и сл. Школску 2021/2022. годину похађа 20 дјеце.

Правилником о личном стању и упису у матичне књиге чињеница рођења, вјенчања и смрти особа којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број 54/10) прописано је да се чињенице рођења, вјенчања или смрти за избјеглице и странце под супсидијарном заштитом у БиХ уписују у матичне књиге, у складу с позитивним прописима о

матичним књигама у ентитетима, Брчко дистрикту БиХ, те међународним инструментима који се примјењују у БиХ у овој области.

Према Закону о држављанству Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 и 87/13), избјеглице с признатим статусом остварују право на држављанство БиХ под олакшаним условима (олакшана натурализација). У 2021. години држављанство БиХ стекло је 10 особа.

За 2021. годину укупан буџет Министарства за финансирање обавеза у вези са остваривањем права особа којима је призната међународна заштита у БиХ износио је око 389.600 КМ. Министарство је у 2021. години кроз Пројекат с УНХЦР-ом “Подршка избјеглицама и другим лицима од интереса у Босни и Херцеговини” осигурало и додатна средства у укупном износу од 251.698 КМ.

С циљем пружања психосоцијалне подршке и бесплатне правне помоћи особама под међународном заштитом, Министарство примјењује раније потписане протоколе о сарадњи с невладиним удружењима Босанскохерцеговачком иницијативом жена (у даљњем тексту: БХИЖ) и Удружењем „Ваша права БиХ“.

Остварени напредак у односу на Извјештај о збрињавању избјеглица и странца под супсидијарном заштитом за 2020. годину:

У 2021. години држављанство БиХ стекло је 10 особа, што уз податке из Извјештаја о збрињавању избјеглица и особа у статусу супсидијарне заштите у БиХ за 2020. годину чини укупно 45 натурализованих избјеглица у БиХ.

У складу са потписаним протоколима о сарадњи невладина удружења на терену асистирају Министарству у остваривању наведених права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ.

Имплементацијом "Акционог плана за помоћ корисницима ИПЦ Салаковац при укључењу у босанскохерцеговачко друштво", Центар је у 2021. години напустиле све особе са статусом избјеглице у БиХ.

Министарство је у 2021. години у сарадњи са Министарством безбједности и Министарством цивилних послова, а уз подршку UNHCR-а и Catholic Relief Services (CRS) започело рад на изради Правилник о начину остваривања помоћи при укључивању у босанскохерцеговачко друштво избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ. Доношењем овог имплементационога акта Закона о азилу, избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ биће омогућена помоћ при учењу службених језика у БиХ,

признавању јавних исправа и других докумената, превођењу, верификацији документације о стеченом знању и друге олакшице у циљу олакшаног укључивања у бх друштво.

УВОД

Како би се особама са признатим избјегличким статусом и статусом супсидијарне заштите у БиХ осигурала припадајућа права, успостављене су институције и одређене њихове конкретне надлежности.

Министарство – Сектор за избјеглице, расељене особе, реадмисију и стамбену политику надлежно је за остваривање права избјеглица у БиХ и странаца под супсидијарном заштитом након утврђивања њиховог статуса. С тим циљем, једном годишње се извјештава Савјет министара БиХ и Парламентарна скупштина БиХ о степену заштите права која смо, као потписнице Конвенције о статусу избјеглице из 1951. године, Протокола из 1967. године, УН конвенције о људским правима, те Европске конвенције о заштити људских права, дужни осигурати.

Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ од 1. 1. 2021. до 31. 12. 2021. односи се на остваривање права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ у складу са Законом о азилу.

Савјет министара БиХ је, на приједлог Министарства, на 55. сједници одржаној 25. 8. 2022. године размотрило и усвојило Извјештај о збрињавању избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ за 2020. годину.

ПРАВНИ ОСНОВ

Уставом Босне и Херцеговине је прописано да је: “Политика и регулисање питања имиграције, избјеглица и азила“ једна од десет искључивих надлежности државних органа власти (Члан 3, (1), (ф) Устава Босне и Херцеговине).

У складу са одредбама Устава, чланом 12. Закона о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине, дефинисана је надлежност Министарства за бригу о правима и питањима избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ након утврђивања њиховог статуса.

БиХ је потписница Конвенције о статусу избјеглица из 1951. године и Протокола из 1967. године, те су права и обавезе, које прописују чланови 3. до 34. Конвенције и Протокола, избјеглицама и особама у статусу супсидијарне заштите садржани у важећој законској регулативи у БиХ.

Министарство, у складу са чланом 78. став (4) Закона о азилу, у обавези је да избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ осигура приступ сљедећим правима: информисање о правима, смјештај, рад, образовање, здравствену заштиту, социјалну помоћ и помоћ при укључивању у бх. друштво. Овим законом прописано је да Министарство, након консултација с Министарством безбједности БиХ и Министарством цивилних послова БиХ, доноси подзаконске акте о начину остваривања права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ.

У складу са наведеним чланом Закона о азилу, Министарство је у 2017. години донијело следеће подзаконске акте којима се осигурава приступ остваривању права:

1. Правилник о начину остваривања здравственог осигурања особама којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини,

2. Правилник о смјештају, начину рада, функционисању и кућном реду у Избјегличко-прихватном центру "Салаковац" у Мостару ("Службени гласник БиХ", број 29/17),
3. Правилник о начину остваривања права на образовање особама којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини,
4. Правилник о начину остваривања права на социјалну помоћ особама којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини и
5. Правилник о начину остваривања права на рад особама којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 52/17).

ПОСТУПАК ПРИЗНАВАЊА СТАТУСА ИЗБЈЕГЛИЦЕ/СТРАНЦА ПОД СУПСИДИЈАРНОМ ЗАШТИТОМ

Избјеглички статус одобрава се странцу који се због основаног страха од прогона због своје расе, вјере, националности, припадности одређеној друштвеној групи или политичког мишљења налази изван земље свог поријекла, а не може или се, због таквог страха, не жели ставити под заштиту те земље, као и особи без држављанства који се налази изван земље свог претходног уобичајеног мјеста боравка, а не може се или се, због таквог страха, не жели вратити у ту земљу.

Супсидијарна заштита одобрава се странцу који не испуњава увјете за одобрење статуса избјеглице из члана 19. Закона о азилу ако постоје озбиљни разлози за вјеровање да ће се повратком у земљу поријекла или земљу уобичајеног мјеста боравка суочити са стварним ризиком од тешке повреде људских права и основних слобода.

Институционално надлежност је подијељена тако да је Министарство безбједности БиХ надлежно за статусна питањима особа која затраже заштиту у БиХ, те води поступак по захтјеву за азил и доноси рјешење о признавању избјегличког/статуса супсидијарне заштите. Министарство је одговорно за осигурање приступа припадајућим правима избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом, након што Министарство безбједности БиХ, наконведеног поступка по захтјеву за азил, достави Министарству обавијест о рјешењу којим се одобрава статус.

Након признавања статуса, Министарство безбједности БиХ издаје идентификациони документ (избјеглички картон или картон супсидијарне заштите). Избјеглички картон издаје се с роком важења од три године, а картон супсидијарне заштите с роком колико траје и статус (статус се одобрава на 1 годину, а продужава на 2 године). По издавању картона, Министарство безбједности БиХ копију истог доставља Министарству. Такође, Министарство безбједности БиХ избјеглицама у БиХ може издати и путни документ у складу са Законом о азилу.

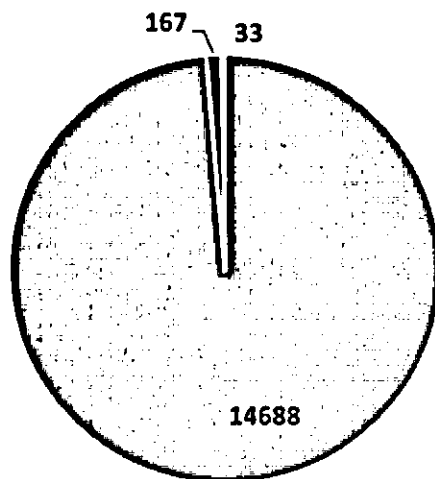
Министарство цивилних послова БиХ, на захтјев Министарства безбједности БиХ, избјеглицама с признатим статусом додјељује јединствени матични број (ЈМБ). ЈМБ који се дођељује избјеглицама с признатим статусом не пролази кроз евиденције ЈМБ за грађане БиХ. ЈМБ се не додјељује странцима под супсидијарном заштитом с обзиром на краћи рок трајања статуса.

Обавијештење о признавању, продужењу и престанку статуса, као и копије издатих картона Министарство безбједности БиХ доставља Министарству с циљем осигуравања права ових особа.

СТАТИСТИЧКИ ПОДАЦИ

Министарство води и ажурира евиденцију података о избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ на основу обавијештења Министарства безбједности БиХ. Подаци садржани у предметној евиденцији су подаци из службене евиденције тог министарства у складу са надлежностима према Закону о азилу, с обзиром да та институција проводи поступке и доноси рјешења којима се одобрава, продужава и укида статус. Док се подаци из службене евиденције Министарства односе на приступ правима која се финансирају путем Министарства. Са свим подацима примљеним од Министарства безбједности БиХ поступа се у складу са Законом о заштити личних података („Службени гласник БиХ“, бр. 49/06 и 76/11).

Према подацима објављеним у Миграционом профилу Босне и Херцеговине за 2021¹. годину, у протеклој години 14.688 особа исказало је намјеру за подношење захтјева за азил у БиХ, од тога 167 особа је поднијело захтјев за азил у БиХ (1,14% од укупног броја исказаних намјера за подношење захтјева за азил), а признат је статус за 33 особе (28 супсидијарна заштита и 5 избјегличких статуса).

- исказане намјере за азил (број особа)
- поднесени захтјеви за азил (број особа)
- признати статуси (број особа)

У складу са Смјерницама о заштити личних података особа УНХСР-а, сви наведени подаци који би могли идентификовати појединца су анонимизирани и смањени. Имајући то у виду, избјегнут је

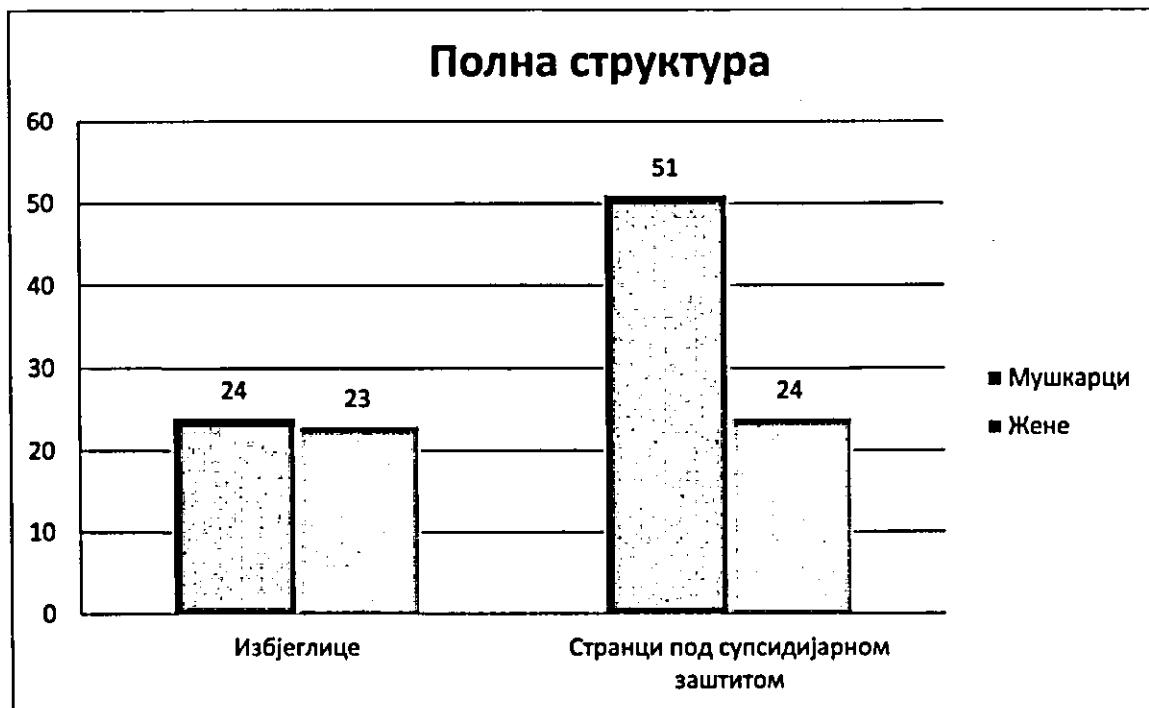
¹ Миграциони профил БиХ за 2021. годину усвојен на 54. сједници Савјета министара Босне и Херцеговине, одржаној 28. 7. 2021. године

попис локација на којима бораве избјеглице и особе којима је додијељена супсидијарна заштита, као и њихове земље поријекла, ако постоји вјероватноћа њихове идентификације.

Број избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ² је:

- 47 избјеглице и

- 75 странаца са статусом супсидијарне заштите.

Према полној структури, укупно је 74 особа мушког пола, док је 47 особа женског пола.

Земље поријекла избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ су: Србија, Молдавија, Пакистан, Македонија, Палестина, Црна Гора, Саудијска Арабија, Камерун, Кувајт, Сирија, Египат, Турска, Азербејџан, Јемен, Ирак и Иран.

На податке који се односе на избјеглице и странце под супсидијарном заштитом у БиХ примјењују се прописи о заштити личних података који се односе и на држављане БиХ. У односу на земљу поријекла, све информације и подаци о избјеглицама у БиХ и странцима под супсидијарном

² Податак из јула 2022. године

заштитом сматрају се повјерљивим и могу бити достављени земљи поријекла само након што се претходно прибави мишљење Министарства и писмена сагласност особе или његовог законског заступника, на којег се тај податак односи.

Избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ, према пријави адресе боравишта Служби за послове са странцима Министарства безбједности БиХ (наведено у избјегличком картону и картону о супсидијарној заштити) и према слободном избору, бораве на територији БиХ. Већина особа у статусу избјеглице или у статусу супсидијарне заштите борави на подручју Федерације БиХ. На подручју ентитета Република Српска боравила је једна особа, док у Брчко дистрикту БиХ није евидентирана нити једна особа у статусу међународне заштите.

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

Министарство осигурава избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ приступ праву на: информисање о правима, смјештај, рад, образовање, здравствену заштиту, социјалну помоћ и помоћ при укључивању у бх. друштво.

1. СМЈЕШТАЈ

Министарство осигурава приступ праву на смјештај избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом у БиХ у Избјегличко-прихватном центру „Салаковац“ у Мостару, у складу с Правилником о смјештају, начину рада, функционисању и кућном реду у Избјегличко-прихватном центру „Салаковац“ у Мостару.

Министарство од 2000. године управља Избјегличко-прихватним центром „Салаковац“ у Мостару (у даљњем тексту: Центар) који служи за организовани смјештај свих оних особа у статусу која нису у могућности себи осигурати други адекватан смјештај.

Почетком 2021. године, у складу са „Акционим план за помоћ корисницима ИПЦ Салаковац при укључењу у бх. друштво“³, Центар су напустиле последњи корисници – особе са признатим статусом избјеглице у БиХ. Након јануара 2021. године, у Центру није било особа са признатим статусом избјеглице односно супсидијарне заштите.

Како би се обезбиједила функционалност Центра, на основу Јавног позива у складу са Инструкцијом о поступку и начину ангажовања вањских сарадника у МЛПИ, почетком 2021. године, закључени су уговори о дјелу на годину дана са 12 сарадника (административна радница, складиштар, хигијеничарка, домар и осам портира). У оквиру функционисања Центра, неријешен проблем је и даље радноправни статус ангажованог особља што у многоме отежава реализацију свих активности које се проводе у Центру. Због чињенице да је већина њих ангажована већ више

³ Акциони план је резултат заједничких активности Министарства и UNHCR-а, као и кључних партнера из невладиног сектора (БХИДЖ и Ваша права БиХ), те представника локалне заједнице - Града Мостара и Центра за социјални рад Града Мостара

година по уговору о дјелу⁴, Министарство трпи озбиљне примједбе Канцеларије за ревизију институција БиХ, а с друге стране, постоје ограничења⁵ за проширење систематизације, ново запошљавање и др.

2. РАД И ЗАПОШЉАВАЊЕ

У складу са Правилником о начину остваривања права на рад особама којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини, особама у статусу избјеглице или у статусу супсидијарне заштите у БиХ, омогућено је право на рад у БиХ.

Све избјеглице и особе у статусу супсидијарне заштите имају право пријаве на евиденцију незапослених особа надлежној служби за запошљавање под истим условима као и држављани БиХ и тиме стичу иста права и обавезе пред надлежним службама за запошљавање БиХ.

Према подацима којима располаже Министарство, току 2021. године шест особа у статусу међународне заштите су биле у радноправном односу у приватном и невладином сектору (5 странца под супсидијарном заштитом и 1 избјеглица).

Међутим, у БиХ је и даље евидентна незапосленост и не постоји механизам на нивоу БиХ који би одговорио задовољењу потреба радноспособног становништва у БиХ, а тиме ни избјеглица ни особа у статусу супсидијарне заштите. Додатан проблем који је специфичан за ову популацију је недостатак документације о оствареној стручној спреми али и изостанак мотивације за преквалификацију/доквалификацију у циљу запослења.

3. ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Током 2021. године избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ су, у складу с Правилником о начину остваривања здравственог осигурања особа којима је призната међународна заштита у БиХ, остваривали здравствену заштиту под истим увјетима као и босанскохерцеговачки држављани.

Почетком сваке године за подручје Херцеговачко-неретванског кантона, Тузланског кантона, и Средњобосанског кантона уплаћују су годишње премије осигурања у износу од 20,00 КМ до 29,00КМ за здравствено осигурање, што је за 2021. годину износило за ХНК 180,00 КМ, ТК 160,00 КМ и 116,00КМ. Укупно је уплаћено 456,00 КМ. Уплатом годишњих премија избјеглице и странци под супсидијарном заштитом ослобођени су плаћања партиципације у здравственим установама. Ово право финансира се из буџета Министарства и за 2021. годину је за ове намјене издвојено 71.999 КМ.

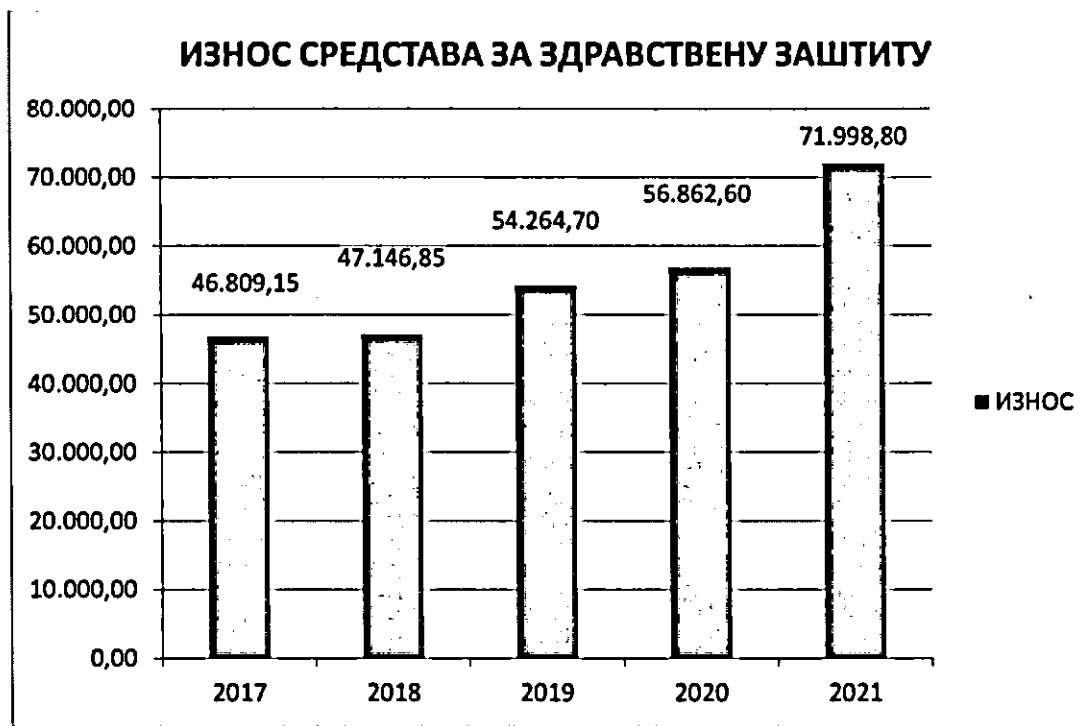
⁴ У Извјештају Канцеларије за ревизију институција Босне и Херцеговине за 2021. годину, Министарство је добило препоруку да сходно законским прописима који регулишу подручје облигационих односа, уговоре о дјелу закључује у изузетним и оправданим случајевима и то за конкретне послове који се јављају повремено
⁵ И даље је на снази мораторијум на запошљавање у институцијама БиХ, осим у изузетним случајевима које мора одобрити Савјет министара БиХ.

Министарство је, закључно с децембром 2021. године, за укупно 89 избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ и чланова њихових породица осигурало финансијска средства за остваривање здравствене заштите у складу с наведеним подзаконским актом. Од тога су 35 избјеглице – носилаца здравственог осигурања и 41 странаца под супсидијарном заштитом, а 5 чланова њихових породица су дјеца бх. држављани, чији је један родитељ избјеглица, а други родитељ бх. држављанин који није у сталном радном односу, те за 8 дјеце којим су родитељи у статусу међународне заштите као и дјеца. Износ који се издваја за ове потребе обрачунава се мјесечно у висини од 5% од просјечне мјесечне бруто плате запослених у БиХ, а према посљедњим објављеним подацима Агенције за статистику БиХ.

Према евиденцијама Министарства, у децембру 2021. године било је евидентирано укупно 89 носилаца здравственог осигурања. Чланове домаћинства осигуравамо по носиоцу здравственог осигурања, осим у случају статуса супсидијарне заштите, гдје се сви чланови осигуравају појединачно, јер немају јединствен матични број. Избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ не пролазе кроз евиденције грађана БиХ (ЦИПС) и ЈМБ, додијељен од Министарства цивилних послова БиХ, не пролази кроз евиденције завода за здравствено осигурање, нити пореских управа у БиХ.

У случају када се здравствена заштита осигурава избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом, овим особама се, на захтјев Министарства, пореске управе, зависно од мјеста боравишта, додјељује матични број за странца у БиХ на основу којег се уводе у порески систем БиХ, јер је то обавеза након ступања на снагу Закона о јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса. Такођер, на исти начин пријављују се и носиоци домаћинства избјеглице, док се остали малољетни чланови домаћинства пријављују по матичном броју који добију након утврђивања статуса, јер малољетне особе нису порески обвезници. Посебно се осигуравају и особе које нису на редовном школовању, а навршиле су 15 година живота.

Овакав систем здравствене заштите ових особа у БиХ уведен је 2007. године и представља једини начин на који смо, као држава, могли осигурати право на здравствену заштиту овим особама, што је наша обавеза по међународним и домаћим прописима. До данас, у пракси, готово да нисмо имали ниједан забиљежен случај да је овим особама ускраћено ово право у јавним здравственим установама на територији БиХ (домовима здравља, болницама, породилиштима, стоматолошким службама, апотекама и сл.), јер се ово право редовно финансира из буџета Министарства.

4. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Правилником о начину остваривања права на социјалну помоћ особа којима је призната међународна заштита у БиХ прописане су следеће категорије припадајућих права: права из области социјалне заштите, права из области заштите породице с дјецом/дјечије заштите и друга материјална помоћ, и то: новчана помоћ (стална); новчана накнада (додатак) за помоћ и његу од другог лица; једнократна новчана помоћ; помоћ за оспособљавање за самосталан живот и рад (дјеце и омладине); смјештај у установе социјалне заштите; кућна њега и помоћ у кући; друга материјална помоћ; дјечији додатак/додатак за дјецу; накнада умјесто плате жени/мајци-породиљи у радном односу, за вријеме док одсуствује с посла због трудноће, порођаја и његе дјетета/накнада плате у вријеме коришћења породилског одсуства; новчана помоћ незапосленој жени/мајци-породиљи која није у радном односу/матерински додатак; једнократна помоћ за опрему новорођенчета/помоћ за опрему новорођенчета.

Поступак се проводи на следећи начин: избјеглица/странац под супсидијарном заштитом (путем правног заступника – „Ваша права БиХ“) подноси захтјев за остварење одређеног права из социјалне заштите мјесно надлежном центру за социјални рад. Центар за социјални рад (у даљњем тексту: ЦСР) проводи поступак и доноси рјешење којим се признаје право из социјалне заштите. Рјешење се по правоснажности доставља Министарству. Министарство врши мјесечне исплате у складу са рјешењем. Изузетно од наведеног, рјешење о смјештају у установе социјалне заштите ЦСР доноси по претходно прибављеном мишљењу Министарства.

Престанак појединих права се реализује у складу са рјешењем надлежног ЦСР. По пријему обавијести о престанку статуса од Министарства сигурности БиХ, Министарство о истом

обавијештава надлежни ЦСР, који доноси рјешење о престанку права. Такође, престанак појединог права је могућ и услед престанка других услова за остваривање истог, нпр. запослење и сл., у ком случају ЦСР доноси исто рјешење.

Према подацима из децембра 2021. године, на снази је било 21 рјешење о ограниченој финансијској помоћи и 4 рјешења о смјештају у установу. Као основица за утврђивање висине помоћи по основу права из овог правилника одређена је просјечна годишња нето плата у БиХ, а према посљедњем објављеном податку Агенције за статистику БиХ за 2020. годину просјечна годишња нето плата у БиХ износила је 956 КМ. Износ за свако од права из социјалне заштите утврђује се множењем основице с утврђеним коефицијентом за свако од права дефинирано Правилником.

У том смислу, Министарство је у 2021. години за осигурање права из социјалне заштите утрошило новчана средства у износу од 89,591.81 КМ, и то на име ограничене финансијске помоћи, једнократне помоћи, дјечијег додатка и смјештаја у установе социјалне заштите.

Највећи дио ових финансијских средстава усмјерен је на исплату ограничене финансијске помоћи. Ограничена финансијска помоћ дефинисана је као друга материјална помоћ, те подразумијева помоћ која се утврђује у износу од 15% од основице за издржавање једног члана домаћинства, а која се за сваког сљедећег члана домаћинства увећава за 1,5% од исте основице. Износ ове новчане накнаде не може прећи износ од 50% од основице. Право на ову врсту помоћи утврђује се рјешењем надлежних центара за социјални рад.

Такође, Министарство је у 2021. години осигуравало средства за смјештај у установама социјалне заштите, и то у: КЈУ „Дом за ђецу без родитељског старања“ Сарајево, ЈУ „Завод за збрињавање ментално инвалидних лица“ Пазарић, ЈУ Дјечији дом „Зеница“ и Центар за стара и изнемогла лица Мостар.

5. ОБРАЗОВАЊЕ

Правилником о начину остваривања права на образовање особа којима је призната међународна заштита у БиХ прописан је начин на који избјеглице и странци под супсидијарном заштитом похађају предшколско, основно, средње и високо образовање у БиХ.

Високо образовање избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом осигурава се у складу с важећим законодавством којим се уређује ова област у БиХ (у ФБиХ на нивоу кантона, у РС-у на нивоу ентитета), те Министарство не осигурава финансијска средства ни за редовно, ни за ванредно високо образовање ових особа.

Сва дјеца укључена су у образовни систем у БиХ, како у предшколски одгој и образовање, тако и у основно, средње и високо образовање. Дјеца су, такође, укључена у продужене боравке, играоничке групе, секције, курсеве и сл.

У 2021. години укупно 20 дјеце је похађало наставу, од чега 14 дјеце похађа основну школу, 5 дјеце средњу школу, те једна особа похађа факултет.

У школској 2021./22. године Фондација Босанскохерцеговачка иницијатива жена је пружила свакодневни едукативни менторинг за 7 корисника у основном у образовању. Осим свакодневног контакта и консултације са школом, БХИЖ је за кориснике обезбиједио курсеве босанског језика, школске уџбенике и прибор, лаптопе, одјећу и храну, а по потреби се укључивао као културни медијатор и преводилац за арапски језик. БХИЖ тим уз консултацији са школским тимом је корисницима такође обезбиједио и ваннаставне активности у виду одласка у теретану, тренинга фудбала, те посјета базену.

У истој школској години, Catholic Relief Services (CRS) потпомогао је стипендијама школовање 19 ученика и једног студента.

6. УПИС У МАТИЧНЕ КЊИГЕ

Правилником о личном стању и упису у матичне књиге чињеница рођења, вјенчања и смрти особа којима је призната међународна заштита у Босни и Херцеговини прописано је да се чињенице рођења, вјенчања или смрти за избјеглице и странце под супсидијарном заштитом у БиХ уписују у матичне књиге под једнаким условима као и за бх. држављане, у складу с позитивним прописима о матичним књигама у ентитетима, Брчко дистрикту БиХ, међународним инструментима који се примјењују у БиХ у овој области и овим правилником. Избјеглице и странци под супсидијарном заштитом у БиХ упис у матичне књиге врше лично или путем правних заступника („Ваша права БиХ“).

7. ПОМОЋ ПРИ УКЉУЧИВАЊУ У БХ. ДРУШТВО – ОЛАКШАНА НАТУРАЛИЗАЦИЈА

Према Закону о држављанству Босне и Херцеговине, избјеглице с признатим статусом остварују право на држављанство БиХ под олакшаним условима, односно ако у статусу избјеглице има непрекидан боравак на територији БиХ у трајању од пет година прије подношења захтјева

(олакшана натурализација). У том смислу, услови за стицање држављанства за особе са избјегличким статусом су: да је напунило 18 година живота; да му није изречена мјера безбједности протјеривања странаца из земље или заштитна мјера удаљавања странца с територије БиХ од органа чија је законитост успостављена Уставом и да је ова одлука још увијек на снази; да није осуђивано на издржавање казне за кривична дјела с предумишљајем не дуже од три године у периоду од осам година од подношења захтјева; да се против њега не води кривични поступак, осим ако се доказ о испуњавању овог услова не може разумно захтијевати, те да не представља пријетњу по сигурност БиХ. Поступак добијања држављанства БиХ, у складу са ентитетским законима о држављанству, проводе Министарство унутрашњих послова ФБиХ и Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске.

У 2021. години држављанство БиХ стекло је 10 особа које су имале статус избјеглице у БиХ.

Министарство је у 2021. годину припремило Правилник о начину остваривања помоћи при укључивању у босанскохерцеговачко друштво избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ⁶. У складу са Законом о азилу, подзаконски акт је припремљен уз консултације са Министарством безбједности и Министарством цивилних послова, а уз подршку Catholic Relief Services (CRS) и UNHCR-а.

У 2021. години започела је реализација Пројекта “Одржива интеграција странаца са статусом међународне заштите”, финансираног од стране Владе Швајцерске Конфедерације у износу од 570.000 ЦХФ. У оквиру овог пројекта одржане су тематске радионице са представницима државних, ентитетских и кантоналних институција из области, рада, социјалне заштите и образовања, а што је био увод у рад на изради Правилника.

Као и сваке године, Министарство је и у 2021. години потписало споразум са УНХЦР-ом на реализацији Пројекта “Подршка управљању механизмом интеграције у БиХ, функционисању ИПЦ „Салаковац“ и реализација Анекса 7 који се извршена у 2022. години.

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2021. ГОДИНУ

Средства за остваривање права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом и чланова њихових породица осигуравају се из буџета Министарства и посебног потпројекта, који Министарство потписује с UNHCR-ом за сваку буџетску годину.

За 2021. годину укупан буџет Министарства за финансирање обавеза у вези са остваривањем права особа којима је призната међународна заштита у БиХ износио је око 389.600 КМ. Министарство је у 2021. години кроз Пројекат с UNHCR-ом “Подршка избјеглицама и другим лицима од интереса у Босни и Херцеговини” осигурало и додатна средства у укупном износу од 251.698 КМ.

Од наведеног износа, за финансирање плата запослених у ИПЦ Салаковац утрошено је око 172.000 КМ, а за остваривање права на здравствену и социјалну заштиту избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом исплаћено је укупно 161.591 КМ, од тога за здравствено осигурање 71.999

⁶ Правилник ступио на снагу у априлу 2022. године, објављен у „Службеном гласнику БиХ“ број 19/22

КМ, а за социјалну заштиту 89.592 КМ. Остатак средстава утрошен је за потребе функционирања ИПЦ „Салаковац“, те подршку избјеглицама које су напустиле центар у 2020. и 2021. години. Такође, из средстава Пројекта са УНХЦР-ом утрошена су средства за одржавање четири радионице у циљу израде подзаконског акта о остваривању помоћи при укључивању у босанскохерцеговачко друштво избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ.

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ И ПСИХОСОЦИЈАЛНА ПОДРШКА

С циљем пружања психосоцијалне помоћи и бесплатне правне подршке избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом, Министарство има потписане протоколе о сарадњи с невладиним удружењима:

-Босанскохерцеговачком иницијативом жена (БХИЖ) – пружање бесплатне психосоцијалне подршке избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом и Удружењем „Ваша права БиХ“ – пружање бесплатне правне помоћи избјеглицама и странцима под супсидијарном заштитом.

РЕЗИМЕ

Остваривање припадајућих права избјеглица и странаца под супсидијарном заштитом у БиХ уређено је Законом о азилу и подзаконским актима Министарства на једнообразан начин на цијелој територији Босне и Херцеговине. Поступање свих органа власти уређено је уз поштивање уставних и законских надлежности свих нивоа власти - од државног до општинског нивоа. У протеклој години, Министарство је припремило нацрт подзаконског акта о помоћи при укључивању у бх друштво особа под међународном заштитом у БиХ. На изради овог документа, као и у вези са другим питањима остваривања припадајућих права, Министарство је сарађивало са представницима различитих нивоа власти и цивилним друштвом. На овај начин испуњавају се обавезе државе као потписнице Конвенције о статусу избјеглица из 1951. године и Протокола из 1967. године, те у овој области до сада нису забиљежене препоруке нити негативне оцјене од стране међународних и домаћих институција које прате остваривање права особа под међународном заштитом. Као теме које захтијевају рјешење и правно уређење у овој области, идентификовано је питање добијања држављанства и издавање путне исправе за странца под супсидијарном заштитом у БиХ. Рјешење оба питања очекује се кроз измјене Закона о азилу, које је планирано у 2024. години.

11